

Magdalena Rzewuska

Glosa do wyroku SN z dnia 24 kwietnia 2018 r., V CNP 22/17. Alimentacja podmiotu posiadającego mieszkanie o charakterze zbytkownym

Gloss to the Judgment of the Supreme Court of April 24, 2018, V CNP 22/17, Legalis, Concerning the Maintenance of an Entity Owning a Luxury Apartment

The author aims to respond to the position of the Supreme Court expressed in the judgment of 24 April 2018, V CNP 22/17, and thus to answer the question of whether “in a situation where the flat area of the person entitled to maintenance exceeds what is necessary to satisfy the justified housing needs of one person, the expectation of its sale does not violate the rule that the entitled person cannot be required to dispose of the house or apartment which serves to meet his justified housing needs”? The analysis of the voted judgment leads to a positive answer to this question, and thus to the approval of the opinion of the Supreme Court. The author presents arguments in favor of the accuracy of the thesis formulated by the Supreme Court.

Magdalena Rzewuska

*doktor habilitowany nauk prawnych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
w Olsztynie*

ORCID – 0000-0003-0718-7210

e-mail: magdalena.rzewuska@uwm.edu.pl

Słowa kluczowe:
alimentacja, zaspokojenie
usprawiedliwionych potrzeb
mieszkaniowych, mieszkanie zbytkowne,
nieдостatek

Key words:
family law, satisfying justified housing
needs, luxury apartment, scarcity

<https://doi.org/10.36128/priv.vi42.545>

Wyrok SN z dnia 24 kwietnia 2018 r., V CNP 22/17¹

„W sytuacji gdy powierzchnia mieszkania osoby uprawnionej do alimentacji wykracza dalece ponad to, co niezbędne do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych jednej osoby, oczekiwanie jego sprzedaży nie narusza reguły, że co do zasady nie można wymagać od uprawnionego, by wyzbywał się domu lub lokalu mieszkalnego, który służy do zaspokojenia jego usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych. Trudno bowiem uznać, że dotyczy to także sytuacji, w której lokal ma charakter zbytkowny”.

1 Legalis nr 1799139.

1. Wprowadzenie

Głosowany wyrok dotyczy problematyki alimentacji podmiotu uprawnionego, w przypadku gdy podmiot ten posiada lokal zbytkowy. Problematyczna staje się wówczas odpowiedź na pytanie, czy podmiot taki pozostaje w niedostatku, a zatem czy spełniona zostaje przesłanka niezbędna do przyznania mu roszczeń alimentacyjnych.

W analizowanym orzeczeniu SN uznał, że jeśli lokal, w którym mieszka uprawniony do alimentacji ma charakter zbytkowy, z uwagi na jego duży metraż, który nie jest konieczny „do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych” podmiotu uprawnionego, „oczekiwanie jego sprzedaży nie narusza reguły, że co do zasady nie można wymagać od uprawnionego, by wyzbywał się domu lub lokalu mieszkalnego, który służy do zaspokojenia jego usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych”.

Autorka pozytywnie ustosunkowała się do tego stanowiska. Wskazała argumenty przemawiające za trafnością tezy SN wyrażonej w głosowanym wyroku.

2. Stan faktyczny

Stan faktyczny sprawy, na kanwie którego został wydany głosowany wyrok, wyglądał następująco. Otóż, strona powodowa A.S. wniosła o sądowe przyznanie od jej dziecka L.S. alimentów w wysokości 3.000 zł miesięcznie, uzasadniając swoje roszczenie pozostawaniem w niedostatku. S.R. rozpoznający sprawę przyznał A.S. alimenty w wysokości 400 zł miesięcznie, oddalając powództwo w pozostałej części. Od wyroku tego strony wniosły apelacje. Rozpoznając je SO zmienił zaskarżone orzeczenie SR, oddalając powództwo a także apelację strony powodowej.

Jak ustalono, strona powodowa pobiera miesięcznie 831 zł netto emerytury, z której to kwoty 215 zł trafia do komornika. Koszty jej miesięcznego utrzymania są rzędu 1800-2000 zł. A.S. pozostaje w konflikcie ze swoim synem, który przestał ją wspierać finansowo. Powódka otrzymuje pomoc od znajomych, którzy m.in. zaopatrują ją w żywność. A.S. mieszka w 132 metrowym lokalu. Do mieszkania tego przynależą garaż a także piwnica. Ponadto, stronie powodowej przysługuje prawo własności jeszcze jednego garażu. Co prawda lokal powódki potrzebuje remontu, aczkolwiek jego wnętrze jest bogato wyposażone, m.in. marmurami, antykami, roletami na pilota. Mieszkanie zostało wycenione na kwotę ok. 1 mln zł. Powódka początkowo wynajmowała pokój w swoim mieszkaniu. Złożyła też ofertę sprzedaży lokalu mieszkalnego za 1.800.000 zł bądź wynajmu za kwotę 9.000 zł miesięcznie. Co do garaży A.S. ustalono, że jeden z nich użytkowany jest przez jej znajomą, od której ta otrzymuje pieniądze na zakup leków, w drugim zaś znajdują się zakupione przez nią materiały budowlane przeznaczone na remont mieszkania, których wartość wynosi ok. 50.000 zł.

Strona powodowa jest osobą zadłużoną (dług powyżej 1.400 zł), spłacającą także kredyt bankowy.

SO analizując stan faktyczny sprawy, ocenił go inaczej niż SR. W jego ocenie nie można uznać jakoby A.S. znajdowała się w niedostatku pojmowanym „jako sytuacja, w której dana osoba na skutek okoliczności niezależnych od jej woli i pomimo podejmowanych starań ma trudności z utrzymaniem się na minimalnym poziomie”. SO odwołując się do orzecznictwa SN zważył, że „nie można mówić o niedostatku osoby, która przez zbycie swojego majątku lub jego części mogłaby sama i to przez dłuższy czas z własnych środków zaspokajać swe potrzeby”. Sąd zwrócił uwagę na znaczny majątek powódki, jednocześnie wskazując, że należyte zarządzanie nim mogłoby przysporzyć funduszy potrzebnych na zaspokojenie potrzeb A.S. Ponadto SO zważył, że skoro strona powodowa w trakcie trwania postępowania przed SR wydała kwotę ponad 7.000 zł, celem odzyskania nieruchomości, którą kupiła „od samej siebie”, wykorzystując do tego pełnomocnictwo swojego syna (które zostało odwołane), to „świadczy [to] niezbitcie o tym, iż poza bieżącymi dochodami z emerytury, posiada dodatkowe środki finansowe, pozwalające jej na ponoszenie wydatków nieracjonalnych z punktu widzenia osoby pozostającej w niedostatku, jak również na ponoszenie kosztów utrzymania kolejnej nieruchomości, którą następnie zamierza testamentem przekazać na rzecz fundacji opiekującej się bezdomnymi kotami. Zdaniem SO odmowa przyznania powódce „świadczeń z pomocy społecznej, (...) pośrednio także dowodzi, iż ma ona zapewnione co najmniej minimum socjalne”.

Wyrok SO został zaskarżony przez stronę powodową. W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem, A.S. zarzuciła naruszenie przepisu art. 133 § 2 KRO oraz art. 232 w zw. z art. 227 KPC.

Zarzut naruszenia przepisu art. 133 § 2 KRO powódka oparła na błędnej – jej zdaniem – interpretacji terminu „niedostatek”. Według niej Sąd niesłusznie uznał, że jeśli ktoś posiada hipotetyczną możliwość zdobycia dodatkowych finansów na swoje utrzymanie, to nie można uznać go za osobę pozostającą w niedostatku. Jak wskazała, w jej przypadku można mówić jedynie o posiadaniu hipotetycznej możliwości zdobycia dodatkowych finansów na utrzymanie. Ponadto, A.S. nie zgodziła się z zapatrywaniem Sądu, zgodnie z którym nie pozostaje w niedostatku ten, kto posiada majątek, którego zbycie choćby części umożliwiłoby mu zaspokoić jego własne potrzeby przez znaczny okres czasu. Według niej „także bowiem w takiej sytuacji należy uwzględnić stan majątkowy osoby, która w pierwszej kolejności byłaby zobowiązana do alimentacji. Zgodnie z ogólną zasadą uprawniony do alimentacji nie ma obowiązku naruszenia substancji rzeczy służących do bezpośredniego zaspokajania jego potrzeb, których mógłby dochodzić od zobowiązanego, jak również wtedy, gdy sprzeciwiają się temu – jak w niniejszej sprawie – zasady współżycia społecznego”. Powódka zarzuciła również SO mylne przyjęcie, jakoby kwota 7.000 zł, którą wydała na opłaty notarialne i skarbowe

przemawiała za niepozostawieniem jej w niedostatku, z uwagi na to, że kwotę tę A.S. uzyskała ze zbiórki. Dodatkowo zwróciła uwagę na nieprawidłowości w stanie faktycznym, wskazując, że pobiera z MOPS-u zasiłek celowy, a koszt zakupu leków wynosi 700 zł, a nie – jak ustalił Sąd – 100 zł.

3. Stanowisko Sądu Najwyższego

Rozpoznając wniesioną przez A.S. skargę, SN zwrócił uwagę na nieprawidłowość sformułowania zarzutu naruszenia przez SO przepisu art. 232 w zw. z 227 KPC. SN zasadnie wskazał, że przepis art. 232 w zw. z 227 KPC odnosi się do postępowania toczącego się przed SR, a SO mógł dopuścić się ich naruszenia jedynie w zw. z przepisem art. 391 § 1 KPC. Jednocześnie trafnie podniósł, że „zgodnie z art. 424¹ KPC skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia można oprzeć na podstawie naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność wyroku z prawem, a skarżąca nie wykazała, że wskazywane przez nią naruszenie wywołało taki skutek. Było to zresztą niemożliwe”.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów powódki, SN trafnie zwrócił uwagę na to, że „w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia niedopuszczalne jest – jako sprzeczne z art. 424⁴ zd. 2 KPC oraz art. 398¹³ w związku z art. 424¹² KPC – kwestionowanie ustaleń dotyczących faktów oraz powoływanie nowych faktów”. Tym samym zgłoszony przez stronę powodową zarzut nieprawidłowości SO w ustaleniach faktycznych i „argumentacja nawiązująca do otrzymywania świadczeń pomocy społecznej, pochodzenia środków na opłaty skarbowe i notarialne, kosztów lekarstw i wartości materiałów budowlanych” nie mogły zostać przez SN uwzględnione.

SN zasadnie wskazał, że „sprzeczny z doświadczeniem życiowym i z tego względu nieprzekonywający jest wywód co do czystej hipotetyczności możliwości spieniężenia przez skarżącą składników jej majątku”. Przyznał przy tym – skądinąd słusznie – rację SO co do tego, że „możliwość sprzedaży określonej rzeczy – niezależnie od tego, w jakim stanie się znajduje – zależy przede wszystkim od zaproponowania realistycznej ceny, a skarżąca nie wykazała, aby dokonanie sprzedaży w danym czasie groziło jej rażącą stratą”. Jednocześnie z uwagi na dotychczasową aktywność strony powodowej związaną m.in. ze sprzedażą antyków, z dokonaniem czynności z samym sobą, nie można uznać, że jest ona osobą, która nie potrafi korzystając choćby z pomocy profesjonalistów (pośredników) sprzedać swojej nieruchomości.

W uzasadnieniu głosowanej uchwały SN przywołał uchwałę SN z dnia 16 grudnia 1987 r.², w której zważono, „że z reguły nie można mówić o niedostatku osoby, która przez zbycie swego majątku lub jego części mogłaby sama, i to na czas dłuższy, z własnych środków zaspokoić swe

2 III CZP 91/86, Legalis.

usprawiedliwione potrzeby, zastrzegając zarazem, iż regułę tę należy stosować ze szczególną ostrożnością, uwzględniając wszelkie okoliczności, m.in. stan majątkowy, położenie materialne itd. osoby, która w pierwszej kolejności byłaby (w razie niezbywania majątku) zobowiązana do alimentacji” i w której wskazano, że „za zasadę ogólną można przyjąć brak obowiązku naruszenia przez uprawnionego substancji rzeczy służących do bezpośredniego zaspokojenia jego potrzeb, których mógłby dochodzić od zobowiązanego. Uprawniony nie ma też obowiązku naruszenia substancji, gdyby sprzeciwiały się temu zasady współżycia społecznego”. SN zważył, że powódka posiada możliwość sprzedaży materiałów budowlanych, które zgromadziła w garażu, jak również możliwość skorzystania z instytucji odwróconego kredytu hipotecznego, co podważa tezę o pozostawaniu jej w niedostatku.

Zdaniem SN, z którym niewątpliwie należy się zgodzić, zamieszkiwanie przez A.S. w 132 metrowym lokalu w jej sytuacji majątkowej można uznać za „życie ponad stan”, z uwagi na to, że metraż mieszkania „wykracza dalece ponad to, co niezbędne do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych jednej osoby”. Jedyne w szczególnie uzasadnionych przypadkach za zasadne można by uznać obarczenie obowiązkiem pokrycia kosztów związanych z utrzymaniem takiego lokalu mieszkalnego podmiot zobowiązany do alimentacji, np. w przypadku, gdyby okazało się, że pieniądze otrzymywane przez A.S. z tytułu zawarcia umowy odwróconego kredytu hipotecznego nie są wystarczające, i gdyby A.S. nie potrafiła zaadaptować się w nowym lokalu mieszkalnym, o ile zobowiązany do alimentacji pozostawałby w bardzo dobrej sytuacji majątkowej. W rozpoznawanej sprawie SN uznał, że z uwagi na to, że lokal mieszkalny powódki jest lokalem zbyt kownym „oczekiwanie jego sprzedaży nie narusza reguły, że co do zasady nie można wymagać od uprawnionego, by wyzbywał się domu lub lokalu mieszkalnego, który służy do zaspokojenia jego usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych”.

4. Analiza głosowanego wyroku

Teza głosowanego wyroku stanowi odpowiedź na rodzące wątpliwości pytanie, czy osoba posiadająca lokal zbyt kowny może zostać uznana za osobę pozostającą w niedostatku, a tym samym czy może ona domagać się roszczeń alimentacyjnych od podmiotu zobowiązanego.

Z uwagi na to, że polski ustawodawca nie wprowadził definicji legalnej pojęcia „niedostatku”, wątpliwości budzi właściwa jego interpretacja. W orzecznictwie wskazuje się, że pomocny w tym względzie wydaje się być przepis art. 135 § 1 KRO, w oparciu o który przyjąć należy, że z niedostatkiem mamy do czynienia, jeśli podmiot uprawniony do alimentacji „nie może w pełni własnymi siłami, z własnych środków, zaspokoić swych usprawiedliwionych potrzeb” (przy czym chodzi tu zarówno o potrzeby materialne jak

też i niematerialne). Potrzeby te są różne, zależne od wielu zmiennych, m.in. od wieku podmiotu uprawnionego do alimentacji, od jego zdrowia itp.³.

W wyr. SN z 5.5.1998 r. SN zważył, że pojęcie „niedostatku” sformułowane w przepisie art. 133 § 2 KRO utożsamiać należy z sytuacją osoby nieposiadającej jakichkolwiek bądź też wystarczających własnych środków potrzebnych do utrzymania się, dzięki którym osoba ta miałaby możliwość zaspokojenia swoich usprawiedliwionych potrzeb⁴. Tym samym pojęcie „niedostatku” dotyczy tego, kto nie posiada jakichkolwiek bądź też dostatecznych możliwości majątkowych lub zarobkowych. Za osobę pozostającą w niedostatku można zatem uznać np. osobę starszą, która z uwagi na swój wiek nie jest w stanie podjąć pracy, o ile osoba ta nie posiada majątku, dzięki któremu miałaby możliwość zaspokojenia swoich potrzeb⁵.

Przy dokonywaniu wykładni pojęcia „niedostatek” zasadne wydaje się wyjaśnienie pojęcia „usprawiedliwione potrzeby uprawnionego”⁶. W judykaturze słusznie zważono, że „pojęcia usprawiedliwionych potrzeb nie można jednoznacznie zdefiniować, ponieważ nie ma jednego stałego kryterium odniesienia. Rodzaj i rozmiar tych potrzeb jest uzależniony od cech osoby uprawnionej oraz od splotu okoliczności natury społecznej i gospodarczej, w których osoba uprawniona się znajduje. Nie jest możliwe ustalenie katalogu usprawiedliwionych potrzeb podlegających zaspokojeniu w ramach obowiązku alimentacyjnego i odróżnienie ich od tych, które jako przejaw zbytku lub z innych przyczyn nie powinny być uwzględnione”⁷. Jak podnieśli przedstawiciele doktryny „przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego będącego w niedostatku należy rozumieć takie potrzeby, których zaspokojenie jest konieczne do godziwej egzystencji uprawnionego (a więc których zaspokojenie jest konieczne do tego, aby uprawniony nie pozostawał już w niedostatku)”⁸.

W literaturze wskazano, że o niedostatku danej osoby mowa w sytuacji, gdy osoba ta nie jest w stanie własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb, przede wszystkim gdy nie posiada wystarczających do tego środków i gdy nie jest w stanie ich pozyskać wykorzystując do tego

3 Wyrok SN z 5.5.1998 r., I CKN 95/98, LEX nr 1223697.

4 Wyrok SN z 5.5.1998 r., I CKN 242/98, LEX nr 327913.

5 Wyrok SN z 5.5.1999 r., III CKN 146/99, LEX nr 1211843.

6 Agnieszka Kawalko, Hanna Małgorzata Witczak w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. Mariusz Fras, Magdalena Habdas (Warszawa: Wolters Kluwer, 2021, LEX), art. 133 KRO, Nt 27.

7 Uzasadnienie uchwały SN z 16.12.1987 r., III CZP 91/86, Legalis.

8 Henryk Haak, Anna Haak-Trzuskawska, *Obowiązek alimentacyjny. Komentarz do art. 128–144¹ KRO oraz związanych z nimi regulacji KPC*, (Warszawa: C. H. Beck, 2020), art. 133 KRO, Nt III A, pkt 11.

swoje możliwości zarobkowe⁹. Zdaniem Jerzego Ignatowicza „w niedostatku jest ten, kto nie ma własnych środków (wynagrodzenia za pracę, emerytury, renty, dochodów z majątku) wystarczających na zaspokojenie swych potrzeb (nie może się utrzymać „własnymi siłami”), przy czym chodzi tu o potrzeby usprawiedliwione, a nie tylko niezbędne”¹⁰. Warto mieć przy tym na uwadze, „że niemożność zaspokajania własnymi siłami pewnej osoby tylko jej potrzeb zbytkowych nie stanowi o jej niedostatku”¹¹. Krzysztof Pietrzykowski trafnie zważył, że „niedostatek stanowi usprawiedliwioną przesłankę obowiązku alimentacyjnego wtedy, gdy jego przyczyną są okoliczności niezależne od woli ubiegającego się o alimenty”¹². Jednocześnie Autor ten zasadnie podniósł, że „stan niedostatku usuwają wszelkie dochody, jakie uprawniony do alimentacji może osiągnąć i zużyć na zaspokojenie swych potrzeb, w szczególności wynagrodzenie za pracę lub świadczone usługi, dochody uzyskiwane z posiadanego majątku, świadczenia emerytalne lub rentowe, renty odszkodowawcze itp.”¹³.

Elżbieta Budna słusznie wskazała, że przyznanie alimentów osobie, która ponosi winę za pozostawanie w niedostatku, należałoby uznać za sprzeczne „ze społecznym poczuciem sprawiedliwości i *ratio legis* przepisów dotyczących alimentacji”¹⁴. Wydaje się, że w tego rodzaju przypadku zasadne byłoby powołanie się na klauzulę generalną zasad współżycia społecznego¹⁵. W doktrynie trafnie zważono, że „w sytuacji, w której alimentów żąda osoba, która znalazła się w stanie niedostatku z własnej woli, bo nie chce np. podjąć pracy zarobkowej, jej żądanie powinno zostać oddalone jako sprzeczne

-
- 9 Krzysztof Pietrzykowski w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. Krzysztof Pietrzykowski, wyd. 7 (Warszawa: C. H. Beck, 2021), art. 133 KRO, Nb 19. Na temat niedostatku zob. też Jakub Pawliczak w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, wyd. 9, red. Maciej Domański, Jerzy Słyk (Warszawa: C. H. Beck, 2022), art. 133 KRO, Nt 3-14.
- 10 Jerzy Ignatowicz, *Prawo rodzinne. Zarys wykładu* (Warszawa: PWN, 1987), 263.
- 11 Jan Gwiazdomorski w: *System prawa rodzinnego i opiekuńczego. Część 1*, red. Józef Piątoski (Wrocław: Ossolineum, 1985), 1015.
- 12 Pietrzykowski w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, art. 133 KRO, Nb 21.
- 13 Ibidem, Nb 22.
- 14 Elżbieta Budna, „Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci” *Nowe Prawo*, nr 7-9 (1990), LEX teza 7.
- 15 Ibidem.

z zasadami współżycia społecznego¹⁶. Zdaniem Tadeusza Domińczyka „jedynie świadomy opór uprawnionego przed wykorzystaniem własnych możliwości w zdobywaniu środków utrzymania i popadnięcie z tych przyczyn w niedostatek czyniłoby uzasadnionym powołanie się zobowiązanego na zasady współżycia i w konsekwencji prowadziłyby do odmowy alimentowania¹⁷. Można by również rozważyć, czy domagający się alimentów, będąc właścicielem lokalu mieszkalnego o charakterze zbytowym, nie nadużywa przyznanego mu prawa podmiotowego¹⁸.

Zdaniem Agnieszki Kawałko i Hanny Witczak, jeśli majątek podmiotu uprawnionego do alimentacji „przynosi dochody, to stan niedostatku nie występuje, nawet jeżeli dochody te nie wystarczają na pokrycie wszystkich usprawiedliwionych potrzeb”. Zgodzić się należy ze stanowiskiem Autork, zgodnie z którym „nie ma mowy o stanie niedostatku, jeżeli uprawniony ma majątek, którego zbycie pozwoliłoby mu na pokrycie usprawiedliwionych potrzeb; nie dotyczy to zbycia przedmiotów osobistych (odzieży, przedmiotów urządzenia domowego)”. Jak bowiem słusznie zważyły „oznacza to, że jeżeli uprawniony do alimentacji żąda od zobowiązanego alimentów, twierdząc, że znajduje się w stanie niedostatku, bo nie ma żadnych bieżących dochodów, ale np. jest właścicielem nieruchomości, którą mógłby sprzedać lub obciążyć prawem przynoszącym korzyści, to brak podstaw do przyjęcia, że wystąpił stan niedostatku¹⁹. W analizowanym stanie faktycznym, na kanwie którego wydano głosowany wyrok, powódka była właścicielką mieszkania o znacznej powierzchni 132 m², które jak słusznie zważono miało charakter zbytowy. Niewłaściwe byłoby zatem uznanie w tego rodzaju przypadku, że A.S. pozostawała w niedostatku. Mogła bowiem sprzedać lub wynająć część lokalu i uzyskać w ten sposób dochód, który pozwoliłby zaspokoić jej potrzeby. Co prawda – jak sama wskazuje – wcześniej złożyła ofertę sprzedaży jak również najmu nieruchomości, aczkolwiek ceny, które zaproponowała znacznie odbiegały od rzeczywistości, przez co uznać należy, że strona powodowa nie miała rzeczywiście woli ani sprzedaży ani najmu nieruchomości.

5. Podsumowanie

Sumując, w całej rozciągłości należy zgodzić się ze stanowiskiem SN wyrażonym w głosowanym wyroku, zgodnie z którym „w sytuacji gdy

-
- 16 Kawałko, Witczak, w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, art. 133 KRO, Nt 24.
 - 17 Tadeusz Domińczyk w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. Kazimierz Piasecki (Warszawa: Lexis Nexis, 2006), 820.
 - 18 Budna, *Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci*, LEX teza 7.
 - 19 Kawałko, Witczak, w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, art. 133 KRO, Nt 28.

powierzchnia mieszkania osoby uprawnionej do alimentacji wykracza dalece ponad to, co niezbędne do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych jednej osoby, oczekiwanie jego sprzedaży nie narusza reguły, że co do zasady nie można wymagać od uprawnionego, by wyzbywał się domu lub lokalu mieszkalnego, który służy do zaspokojenia jego usprawiedliwionych potrzeb mieszkaniowych. Trudno bowiem uznać, że dotyczy to także sytuacji, w której lokal ma charakter zbytkowy”.

Uznanie osoby posiadającej lokal mieszkalny o charakterze zbytkowym (którego znaczna powierzchnia przekracza zakres powierzchni mieszkalnej wystarczającej do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb podmiotu uprawnionego) za osobę pozostającą w niedostatku (z uwagi na jej niskie miesięczne dochody) i tym samym przyznanie jej alimentów kłóciłoby się z zasadami współżycia społecznego²⁰ i wydaje się, że pozostawałoby w sprzeczności z samą istotą instytucji alimentacji²¹. Osoba posiadająca tego rodzaju lokal mieszkalny, decydując się na jego sprzedaż i kupno mniejszego mieszkania co prawda pomniejszyłaby swój majątek, jednak nie naruszyłaby „zasad racjonalnego gospodarowania”²². Tego rodzaju transakcja pozwoliłaby jej zyskać fundusze na zaspokojenie jej bieżących potrzeb²³.

Jak trafnie zważył Jan Gwiazdomorki, o ile „nie tak proste jest rozstrzygnięcie, jakie możliwości majątkowe danej osoby mają być brane pod uwagę przy ocenie, czy osoba ta znajduje się w niedostatku”, o tyle „z pewnością uwzględnić należy dochody (...) jakie osoba ta przy dołożeniu należytej staranności i uwzględnieniu zasad prawidłowej gospodarki, ale i przy uwzględnieniu jej sił fizycznych i umysłowych, może i powinna ze swego majątku osiągnąć”²⁴.

20 Zob. Budna, *Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci*, LEX teza 7; Kawałko. Witczak, w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, LEX, art. 133 KRO, Nt 24.

21 Zob. Budna, *Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci*, LEX teza 7.

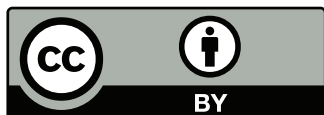
22 Por. Jan Winiarz, *Prawo rodzinne* (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1987), 274.

23 Ibidem.

24 Gwiazdomorski w: *System prawa rodzinnego i opiekuńczego. Część 1*, 1018.

Bibliografia

- Budna Elżbieta, „Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci” *Nowe Prawo*, nr 7-9 (1990). LEX.
- Haak Henryk, Haak-Trzuskawska Anna, *Obowiązek alimentacyjny. Komentarz do art. 128–144¹ KRO oraz związanych z nimi regulacji KPC*. Warszawa: C. H. Beck, 2020.
- Ignatowicz Jerzy, *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*. Warszawa: PWN, 1987.
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. Kazimierz Piasecki. Warszawa: Lexis Nexis, 2006.
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. Mariusz Frasz, Magdalena Habdas. Warszawa: Wolters Kluwer 2021, LEX.
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*. wyd. 7, red. Krzysztof Pietrzykowski. Warszawa: C. H. Beck, Warszawa 2021.
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*. wyd. 9, red. Maciej Domański, Maciej Słyk. Warszawa: C. H. Beck, 2022.
- System prawa rodzinnego i opiekuńczego. Część 1*, red. Józef Piątowski. Ossolineum 1985.
- Winiarz Jan, *Prawo rodzinne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1987.

This article is published under a Creative Commons Attribution 4.0 International license. For guidelines on the permitted uses refer to <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>